Skrivkurs: sagoboken

Lärarledd skrivkurs i liten grupp där eleverna skriver sagor i par och gör en tryckt sagobok, för åk 1–6

Skrivning · åk 1–6 · 60 minuter per pass, tre pass i veckan · Fyra till tolv elever

Gruppen läser sagor och hittar sagans väg i fyra eller sex steg: hjälten önskar sig något, ett problem står i vägen och växer, och hjälten löser det själv. Sedan gör gruppen en saga tillsammans och paren sina egna. Eleverna berättar och spelar sina sagor innan de skriver dem. Kursen slutar med en tryckt sagobok.

Område	Skrivning	**Årskurs**	åk 1–6
Format	liten grupp, par, helklass	**Tid**	60 minuter per pass, tre pass i veckan
Period	30 pass, omkring tio veckor	**Grupp**	Fyra till tolv elever
Uppdaterad	28 oktober 2026		
Material	vägskyltar och rep, tärningar, blad och kort ur planeringsmallarna, modellsagor, låda och lappar, blädderblock · allt material under Kursens material		

Så gör eleven

Fyra bilder ur filmen om Sagostarten i fyra steg, i en grupp i åk 2: en elev slår tärningarna, och gruppen berättar en saga med en mening vid varje station. Filmen på metodens sida visar samma sak i rörelse. De gula bubblorna är elevernas.

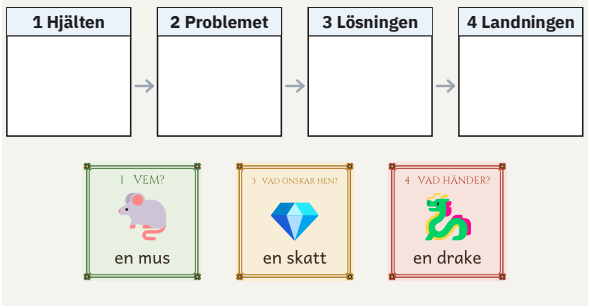

1 · Tärning 1, 3 och 4 visar en mus, en skatt och en drake.

2 · Maja berättar om en mus som vill ha en skatt.

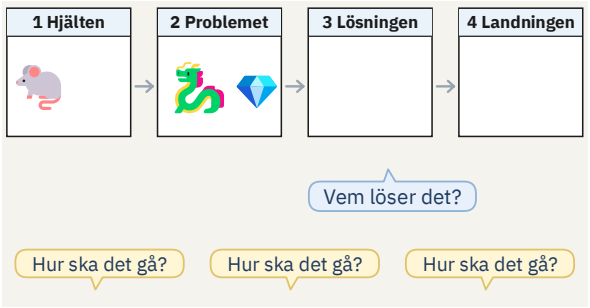

3 · Gruppen frågar hur det ska gå. Läraren: Vem löser det?

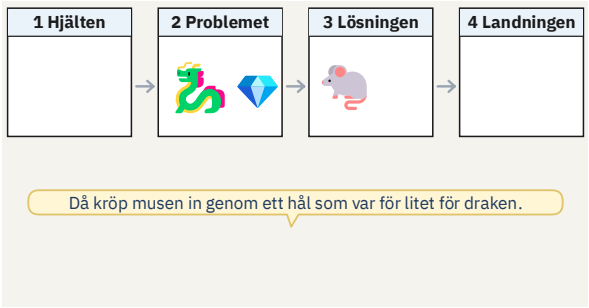

4 · Musen kryper själv in där draken inte kommer in.

Sagor och berättande är nog inprogrammerat i vårt DNA. Ända sedan människan tittade upp mot stjärnorna och undrade vad som fanns där ute, har vi berättat sagor för varandra. Nu ska du hjälpa eleverna att bli en del av detta arv. Det är ett fantastiskt uppdrag.

Eleverna lär sig bygga en saga som håller ihop. Sagans väg är kursens kärna: hjälten önskar sig något, ett problem står i vägen och växer, och sagan landar när hjälten har löst det själv. Gruppen gör en saga tillsammans, och sedan gör paren sina egna. Paret hittar på sagan med tärningarna, berättar den för varandra och spelar den för gruppen, och direkt efter scenen skriver paret den station där det blev mest spännande. Varje par skriver till ett yngre barn, och sagorna blir en tryckt sagobok.

På bordet ligger rollkorten, frågekorten, Spänningsberget och parets blad Sagans väg, Vår saga och Det här tar vi med oss. Vägskyltarna ligger längs ett rep på golvet, och tärningarna mitt på bordet. Tärningarna ger idéer och avgör när paret inte kommer överens. Paret ritar eller skriver några ord vid varje station och färgar lågor på berget där det ska bli spännande. Från vecka 5 skriver du din egen saga på blädderblocket, en station i taget.

I vecka 1, 2 och 4 jämför gruppen Två texter, två sagor där bara en sak skiljer, som önskan eller vem som gör det svåra. Från vecka 2 börjar passen med Sagostarten, som filmen visar: en elev slår tärningarna, och gruppen berättar en saga med en mening vid varje skylt. I Skrivdraget ser eleverna dig skriva nästa station i din egen saga, ibland på två sätt, och hör dig tänka högt. Sedan berättar paret stationen, och Berättaren säger varje mening innan Skrivaren skriver den. Medan sagan går att ändra möter paret läsare: ett annat par spelar bara det som står, du skriver på en lapp i boksagan vad du undrar, och barnet som sagan är till lyssnar innan boken trycks.

Sagans väg finns i två versioner. Fyra steg, med Hjälten, Problemet, Lösningen och Landningen, passar de flesta grupper i åk 1–3. I sex steg kommer Hjälparen och Det värsta till före Lösningen, och den versionen passar de flesta grupper i åk 4–6. Hela gruppen använder samma version. Välj fyra steg när de flesta i gruppen skriver högst några meningar på egen hand, och sex steg när de flesta skriver en halv sida.

Kursen är tio veckor med tre pass i veckan. Paret gör en saga på tre pass, med tärningarna, på scenen och på pappret, och boksagan får en vecka till. Före kursen gör du Sagokollen, där varje elev berättar eller skriver en saga om en bild utan sagans väg framför sig. Läs först tabellen Kursen vecka för vecka och de två tabellerna Sagans väg. Varje vecka har sin sida under Till läraren: veckorna.

Ett exempel: Alva och Omar i åk 4 skriver till Elsa i förskoleklassen. Första gången Elsa kommer, säger hon att hon vill ha en drake, men inte för läskig. När paret spelar sin saga, föreslår Liam att stenarna rasar när prinsessan klättrar, och paret skriver in det i boksagan. När Elsa kommer tillbaka, pekar hon på just det stället.

Så fungerar insatsen

Kursen har tre pass i veckan under tio veckor, 30 pass på 60 minuter, och gruppen har fyra till tolv elever i par. I vecka 1–2 läser gruppen sagor, möter barnen som boken är till och planerar en saga tillsammans. I vecka 3–4 skriver gruppen sagan med dig, och varje par skriver sin version av varje station. I vecka 5–6 gör paren en saga i veckan, med ett planeringspass, ett berättarpass och ett skrivpass, och i vecka 7 skriver de klart boksagan. I vecka 8 lyssnar barnen på den, och i vecka 9–10 gör ni boken och har boksläpp. Före kursen och i vecka 9 gör du Sagokollen.

Så sätter du ihop gruppen

Kursen är för fyra till tolv elever i åk 1–6 som kan berätta om något som har hänt men som räknar upp händelser eller löser problemet direkt när de skriver en saga. En elev som ännu inte berättar med början och slut behöver öva det muntligt med bilder först, och den som redan skriver välutvecklade sagor behöver inte kursen. Elever som inte ljudar ihop ord än kan vara med, och de tränar avkodning i en annan insats. Sätt ihop par där de två är bra på olika saker. Paren är desamma hela kursen. Med ett udda antal elever blir ett par en trio med Utbyggaren. Varje par har ett lyssnarpar.

Tre saker att hålla fast vid

Hjälten löser problemet själv. Därför frågar ni vid Lösningen vad hjälten själv gör. I sex steg ger hjälparen en sak eller ett råd, men hjälten gör det svåra. Berätta innan ni skriver. Paret berättar sina sagor tre gånger innan de skriver dem, två gånger för varandra och en gång på scenen. Bara snabbsagan, som är en övning, skriver paret direkt. Berättaren säger varje mening högt innan Skrivaren skriver den. Spara rättningen till boken. Medan paren skriver svarar du på innehållet som en läsare, och stavningen rättar ni tillsammans i vecka 8–9, eftersom andra ska läsa sagan i boken.

Kursen vecka för vecka

Veckan	Passen	Det som händer	Läsaren och svaren
Vecka 1 Sagorna	1–3	Modellsagor, Två texter och första sagoteatern	Barnen kommer i pass 3
Vecka 2 Gruppens plan	4–6	Tärningarna, Hjältens kort och Vem gör det svåra?	Barnens svar i Hjältens kort
Vecka 3 Gruppens saga	7–9	Första meningen ihop, sedan paren	Parens versioner på bordet
Vecka 4 Gruppens saga klar	10–12	Slutet och snabbsagan, som spelas	Ett annat par spelar det som står
Vecka 5 Första sagan	13–15	En saga i tre pass	Lyssnarparet och Det här tar vi med oss
Vecka 6 Andra sagan	16–18	Som vecka 5. I sex steg boksagan	Lyssnarparet och Två sätt
Vecka 7 Boksagan	19–21	Paren skriver klart boksagan	Ditt svar och Spela det som står
Vecka 8 Läsarna	22–24	Barnen lyssnar, paren ändrar	Barnen, före renskriften
Vecka 9 Boken	25–27	Renskrift, bilder och Sagokollen	Du
Vecka 10 Boksläppet	28–30	Inbjudan, omslaget och boksläppet	Barnen och familjerna

> Läsarna är ett yngre barn per par. Boka barnen senast två veckor före kursen, till pass 3, pass 22 och boksläppet, och fråga samtidigt hemmen om namn och bilder i boken. Greppen i den sista kolumnen står under Till läraren: återkopplingen. I en klass är läsarna en yngre klass. När var och en eller varje par ska säga något inför gruppen, säger de det i stället till paret bredvid, och två eller tre par säger sitt inför hela klassen. Klassen spelar Sagoteatern med tre par vid varje scen, och varje scen har skyltar, rep och låda. Ni behöver två satser tärningar. Du gör Sagokollen med de elever som behöver kursen mest, högst tolv.

Sagans väg i fyra steg

Stationen	Startorden	Frågan
1 Hjälten	Det var en gång	Vem är hjälten, och vad vill hen?
2 Problemet	Men en dag	Vad står i vägen för det hen vill?
3 Lösningen	Då	Hur löser hjälten problemet själv?
4 Landningen	Till slut	Fick hjälten det hen ville?

> I fyra steg har sagan två eller tre meningar vid varje station, och boksagan två till fyra. Hjälten har också med sig en sak eller kan något, och det använder hen vid Lösningen.

Sagans väg i sex steg

Stationen	Startorden	Frågan
1 Hjälten	Det var en gång	Vem är hjälten, och vad önskar hen sig?
2 Problemet	Men en dag	Vad står i vägen för önskan?
3 Hjälparen	På vägen mötte	Vem hjälper hjälten, och vad får hjälten?
4 Det värsta	Plötsligt	Hjälten försöker två gånger. Vad händer?
5 Lösningen	Men då	Vad gör hjälten själv med det hen har fått?
6 Landningen	Till slut	Fick hjälten sin önskan? Hur känns det nu?

> Sex steg har samma stationer som fyra steg och två till mellan Problemet och Lösningen, så att problemet hinner växa. I båda versionerna är startorden ett stöd, och i boksagan får paret byta dem mot egna. Fråga paret varför hjälparen finns i sagan, och lyssna efter det hjälten får och sedan använder vid Lösningen.

En saga i tre pass

Gruppens saga i vecka 2–4 och parens sagor i vecka 5–7 går igenom samma tre slags pass. Bladet i skrivpasset är Sagans väg eller Vår saga, och från vecka 5 har paret också bladet Det här tar vi med oss.

Passet	Det paret gör	På bordet
Planeringspasset	Slår tärningarna, skriver eller ritar vid stationerna och färgar lågorna på berget.	Tärningarna, Sagans väg och Spänningsberget
Berättarpasset	Berättar sagan två gånger med Kamratens frågor, spelar den vid skyltarna och skriver stationen där scenen frös.	Skyltarna, repet, lådan, lappar, bladet och korten
Skrivpasset	Skriver station för station med rollerna, sätter en bock där sagan svarar på frågan och läser för lyssnarparet.	Bladet, berget, rollkorten och frågekorten

60 minuter, del för del

Skrivpassen har samma fem delar, så paren vet vad som ska hända.

Tabellen gäller alla skrivpass utom pass 11, 12, 20, 21 och 22, som har egna minuter på veckans sida. Det som är annorlunda i de andra passen står också där, med delens namn först. Minuterna är hållpunkter.

Pass 7–10: gruppen skriver sin saga tillsammans, med sagostarten 0–5 minuter, där vi slutade 5–8, skrivdraget 8–26, berätta och skriva 26–50 och läsarna lyssnar 50–60.

Sagostarten 0–5	Där vi slutade 5–8	Skrivdraget 8–16	Berätta och skriva 16–50	Läsarna lyssnar 50–60
Gemensamt · Gruppen berättar vid skyltarna, och paren läser sin sista mening		**Läraren visar** · Du läser, skriver din saga och tänker högt	**I par** · Två och två, och de byter roller efter varje mening	**Gemensamt igen** · Hela gruppen, eller två par tillsammans

Del	Rutinen i 5 delar	Så leder du det
Före passet	Läs veckans sida och det paren skrev sist, och tänk ut nästa station i din saga. Lägg fram vägskyltarna, och parens rollkort, frågekort, Spänningsberget och Sagans väg. Från vecka 5 lägger du också fram Det här tar vi med oss. I fyra steg lägger du också fram Vår saga från pass 19. I sex steg lägger du också fram Vår saga.	
Sagostarten *0–5*	1. En elev slår tärningarna. Gruppen berättar en mening vid varje skylt och gör en rörelse till startordet, som en båge vid ”Det var en gång”.	Vid bergets topp frågar gruppen: *”Hur ska det gå?”* Vid Lösningen frågar du: *”Vem löser det?”*
Där vi slutade *5–8*	2. Paren läser sin sista mening. Paret bredvid säger vad de undrar: ”Nu undrar jag vad draken gör.”	Säg till varje par vad de behöver i dag.
Skrivdraget *8–16*	3. Du läser ur modellsagan där draget syns och skriver nästa station i din saga. Varje par säger en mening med draget.	Fråga vad författaren gör. Tänk högt när du skriver, och stryk det du skrev först. Fråga: *”Vad kallar vi det här draget?”*
Berätta och skriva *16–50*	4. Före varje station läser Skrivaren frågan på frågekortet Kamratens frågor. Berättaren säger en mening, Skrivaren säger den igen och skriver, och de byter roll.	Efter första varvet sitter du med paren som Parets väg pekar ut: *”Vilken mening sa ni på scenen? Skriv den först.”*
Läsarna lyssnar *50–60*	5. Ett par läser för gruppen, först meningen med draget. Gruppen svarar på två frågor från kortet Läsarens frågor.	Fråga: *”Var blev det mest spännande?”* och *”Undrade ni något?”* Är sagan inte klar, avslutar du med: *”Hur ska det gå?”*
Efter passet	Från pass 13 skriver du på Parets väg vad paret lade till och vad de behöver nästa pass.	

I Sagostarten slår eleven tärning 1, 3 och 4 och säger orden. I sex steg slår eleven också tärning 5 och 6. I delen Där vi slutade bestämmer paret från pass 15 om meningen står kvar, och i en ny saga läser paret först sin rad på bladet Det här tar vi med oss. I delen Berätta och skriva stryker paret under meningen med draget. I första varvet ställer du en fråga till varje par och stannar högst två minuter. Frågar Skrivaren hur ett ord stavas, säger du: ”Skriv det du hör, så tittar vi på det inför boken.” Blir ett par klart tidigt, bygger paret ut en station: efter varje mening skriver de en mening till med stationens drag. Paret kan också göra strukturen Spela det som står med ett annat klart par. Ett par som inte blir klart börjar nästa skrivpass med att skriva klart stationen, och ett par som ligger mer än ett pass efter sitter med dig. När parets egen saga

är klar, läser paret för sitt lyssnarpar i delen Läsarna lyssnar, och lyssnarparet svarar på hela frågekortet Läsarens frågor. Säger någon bara ”Bra!”, frågar du vad i meningen som var bra.

Skrivdragen

Ett skrivdrag är ett val som en författare gör för att läsaren ska se, höra eller känna något. Gruppen lär sig ett drag i taget i vecka 3–4, och i fyra steg kommer draget Sakta ner i pass 20. Från pass 13 visar du draget i din egen saga, så att paren ser det i en annan saga och inte skriver av din mening. Behöver ett par ett annat drag, säger du det i Där vi slutade.

Draget	Så tänker du högt	Det sitter när
Börja med vem, var och önskan *Välj det när hjälten inte vill något eller önskan kommer sent.* *Finns i Bockarna Bruse, Hans och Greta och Jack och bönstjälken.*	Jag skriver: Det var en gång en mus. Vet läsaren vad musen vill? Nej. Jag lägger till var hon bor och vad hon vill. Det var en gång en mus som bodde under en ek. Mest av allt ville hon ha en skatt.	Paret skriver önskan i en av de två första meningarna utan att du frågar efter den.
Låt kroppen visa känslan *Välj det när du hör ”hen blev rädd”.* *Finns i De tre små grisarna, Hans och Greta och Jack och bönstjälken.*	Jag skriver: Räven var rädd. Nej, jag vill visa det. Rävens ben skakade.	Paret byter själv ett känsloord mot något kroppen gör.
En replik *Välj det när läsaren aldrig hör vad figurerna säger.* *Finns i Bockarna Bruse, Hans och Greta och Jack och bönstjälken.*	Jag skriver: Musen kröp in genom hålet. Vad sa hon då? Jag låter läsaren höra henne. *”Du är för stor för hålet”*, viskade musen och kröp in.	Paret skriver en replik med sa, ropade eller viskade, och repliken för sagan framåt.
Sakta ner vid det värsta *Välj det när problemet löses i nästa mening. I fyra steg hör det till Problemet.* *Finns i Hans och Greta, Jack och bönstjälken och Räven som ville flyga, och i fyra steg i De tre små grisarna.*	Jag skriver: Trollet kom. Nej, jag tar det steg för steg. Bron knakade. En grön hand tog tag i räcket.	Toppen har flest meningar, och i sex steg försöker hjälten två gånger.
Knyt ihop slutet med önskan *Välj det när hjälten bara går hem eller vaknar.* *Finns i alla modellsagorna och i grodans andra saga.*	Jag skriver: Till slut gick musen hem. Vad ville hon i början? En skatt. Jag skriver: Till slut hade musen skatten, precis som hon ville.	Den sista meningen säger om hjälten fick det hen ville.

Gruppen samlar dragen på väggen under rubriken Sagornas ord och ger varje drag ett eget namn, med meningen ur gruppens saga. Där står också sagornas kännetecken, det som saknades i Två texter, det barnen ville ha och ord som för sagan vidare, som ”Plötsligt”, ”Efter ett tag” och ”Äntligen”. Från vecka 5 kan du skriva en mening ur ett pars saga på väggen, om paret säger ja.

Arbetsform: gemensamt, läraren visar, i par, gemensamt igen

Passet börjar gemensamt med Sagostarten och Där vi slutade. Sedan visar du draget i din saga, paren berättar och skriver, och sist samlas gruppen igen. Med fler än tre par läser paren i Där vi slutade samtidigt för paret bredvid, och du lyssnar på ett par.

Berättarpasset

Berättarpasset kommer i pass 6, 14 och 17. I fyra steg är pass 19 ett berättarpass för boksagan. Paret berättar sagan tre gånger innan de skriver den, och sist skriver paret den station där scenen frös. I pass 6 berättar och spelar hela gruppen, som det står på sidan för vecka 2.

Delen	Vad du gör och säger
Förberedelse *Före passet*	Lägg fram vägskyltarna, repet, lådan och lappar till Sagoteatern, och parens rollkort, frågekort, Spänningsberget och Sagans väg. I sex steg lägger du också fram Vår saga.
Sagostarten *0–5*	Gruppen slår tärningarna och berättar en saga vid skyltarna, som i skrivpasset. Du kan säga: *”Hur ska det gå?”*
Sagan växer *5–10*	Berätta din egen saga vid skyltarna, en mening vid varje station, och svara när en elev läser stationens fråga på frågekortet Kamratens frågor. Sedan berättar eleven din saga med svaren i. Du kan säga: *”Vad var nytt andra gången?”*
Paren berättar *10–27*	Den ena berättar, och den andra läser stationens fråga på frågekortet. Sedan byter de, och den andra berättar med svaren i. Sist väljer paret vem som spelar hjälten. Du kan säga: *”Vad säger hjälten då?”*
Sagoteatern *27–45*	Paren spelar sin saga längs repet. Lyssnarparet säger *”Frys!”* vid stationen med flest lågor och ger den första idén. Du kan säga: *”Frys! Vad tänker hjälten nu?”*
Fånga sagan *45–60*	Paret väljer sina lappar på två minuter. Sedan skriver paret, med rollerna, stationen där scenen frös och börjar med det hjälten sa högt. Du kan säga: *”Vad sa hjälten när det var som värst? Skriv det först.”*

Är ni två par, spelar varje par sagan två gånger och byter roller mellan gångerna. Ett par som glömmer sagan mellan passen kan spela in den när de berättar och lyssna på den innan de skriver.

Paren berättar

Fyra bilder ur filmen om delen Paren berättar i berättarpasset, med sagans väg i fyra steg. Maja berättar sagan, och vid varje station läser Ali frågan på kortet. Maja svarar. När sagan är slut byter de, och Ali berättar samma saga med svaren i. Den blå bubblan är frågan på kortet, och de gula är det paret säger.

1 · Grodan vill komma hem. Maja berättar om stormen.

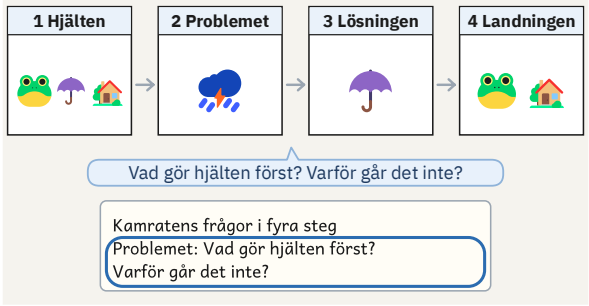

2 · Ali läser stationens fråga på kortet.

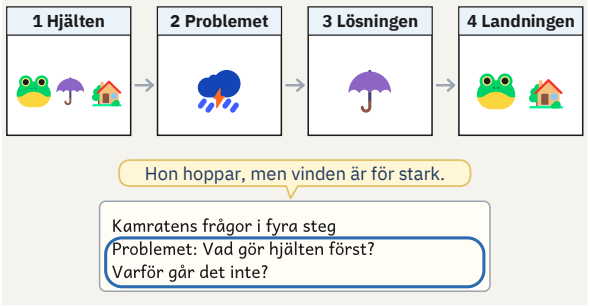

3 · Maja svarar på frågan.

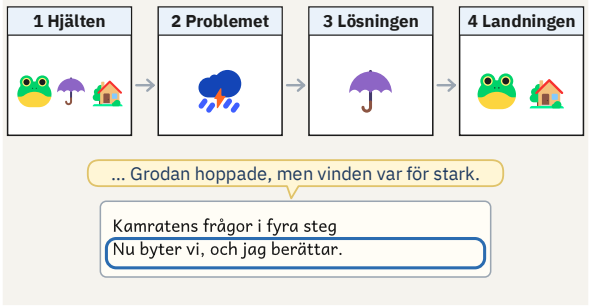

4 · När sagan är slut byter de. Ali berättar med svaren i.

Berättartärningarna

Tärningen	Sidorna 1–6	Till stationen
1A · Vem?	en prinsessa, en trollkarl, en räv, en mus, en robot, en enhörning	Hjälten
1B · Vem?	en prins, en katt, en groda, en astronaut, en igelkott, en pingvin	Hjälten
2A · Var?	ett slott, en skog, en ö, ett berg, rymden, en stad	Hjälten
2B · Var?	havet, en öken, en stuga, ett skepp, en vulkan, ett tåg	Hjälten
3A · Vad önskar hen?	en skatt, komma hem, en vän, flyga, vinna, rädda någon	Hjälten
3B · Vad önskar hen?	en present, en krona, segla, en tårta, bli stark, sjunga	Hjälten
4A · Vad händer?	en storm, vilse, en drake, ett troll, inlåst, sjuk	Problemet och Det värsta
4B · Vad händer?	en varg, ett spöke, en orm, en krokodil, ett hål, natten	Problemet och Det värsta
5A · Vem hjälper?	en uggla, en fe, en häst, en myra, en björn, en hund	Hjälparen, bara i sex steg
5B · Vem hjälper?	en delfin, en örn, en farmor, ett bi, en sköldpadda, en ekorre	Hjälparen, bara i sex steg

Tärningen	Sidorna 1–6	Till stationen
6A · Vilken sak?	en nyckel, en trollstav, en karta, en spegel, en flöjt, ett par stövlar	Hjälten i fyra steg, och Hjälparen och Lösningen i sex steg
6B · Vilken sak?	ett ljus, ett rep, en bok, ett paraply, ett frö, en hatt	Hjälten i fyra steg, och Hjälparen och Lösningen i sex steg

När paret planerar slår de A- eller B-tärningen för frågan, eller båda, och väljer en av sidorna. Paret får slå om en gång eller välja en annan sida, och när paret inte kommer överens avgör tärningen. I sex steg kan paret slå tärning 4 en gång till vid Det värsta, så att samma problem blir värre. Tills tärningarna är klara kan gruppen slå en vanlig tärning och ta sidan med samma nummer.

Berätta och spela med sagans väg

Tabellen säger vad kamraten frågar vid varje station, vad paret gör på scenen, hur många lågor stationen brukar få på Spänningsberget och vilket skrivdrag paret använder. På scenen spelar den ena hjälten och den andra det som står i vägen. Stationen med flest lågor får mest tid och flest meningar. Vid Problemet ska läsaren tänka: ”Oj, hur ska det gå?” Paret skriver det de har sagt och spelat. Stationen där scenen frös skriver de i Fånga sagan, och resten i skrivpasset.

Stationen	Kamraten frågar	På scenen	Lågor	I texten
Hjälten	Vad vill hjälten mest av allt? Varför?	Hjälten kliver fram och säger vad hen vill.	En eller två	Börja med vem, var och önskan.
Problemet	Hur känns det för hjälten? I fyra steg: Vad gör hjälten först? Varför går det inte?	Hjälten visar med kroppen hur hen känner sig.	Två eller tre, fyra eller fem i fyra steg	Låt kroppen visa känslan. I fyra steg skriver paret också ett försök som misslyckas.
Hjälparen *bara i sex steg*	Vad säger hjälparen?	Hjälparen ger hjälten saken eller rådet och säger en replik.	Två	En replik.
Det värsta *bara i sex steg*	Vad gör hjälten först? Och vad händer då?	Paret spelar båda försöken långsamt, ett steg i taget.	Fem	Sakta ner vid det värsta.
Lösningen	Vad säger hjälten när hen löser problemet? I fyra steg: Vad har hjälten med sig, eller vad kan hen?	Hjälten använder det hen har eller kan och säger en replik.	Tre	En replik, och hjälten gör det svåra själv.
Landningen	Hur känns det för hjälten nu?	Hjälten visar att önskan har gått i uppfyllelse.	En	Knyt ihop slutet med önskan.

I fyra steg hoppar paret över Hjälparen och Det värsta, och Problemet får flest lågor. På scenen säger figurerna högt vad de vill och känner, mer än man gör i verkligheten. Det visar du i pass 3 och 6.

Planeringspasset

Varje pass är ett läspass, ett planeringspass, ett berättarpass, ett skrivpass eller ett bokpass. Berättarpasset står i tabellen Berättarpasset och skrivpasset i tabellen 60 minuter, del för del. Läspassen i pass 1–3 står på sidan för vecka 1, och här står planeringspasset och bokpasset. Tabellerna gäller båda versionerna. Det som är annorlunda i en version eller i ett visst pass står på veckans sida. Planeringspasset kommer i pass 4, 5, 13 och 16. I pass 4 och 5 planerar hela gruppen, och passen står på sidan för vecka 2. I pass 13 och 16 planerar varje par sin egen saga.

Del	Så gör du
Förberedelse *Före passet*	Lägg fram vägskyltarna, berättartärningarna, Sagans väg och spänningsbergen. Från pass 16 lägger du också fram parens sagor och Det här tar vi med oss. I sex steg lägger du också fram Hjältens kort i pass 16.
Sagostarten *0–5 min*	En elev slår tärningarna, och gruppen berättar en saga vid skyltarna.
Tärningarna och orden *5–20 min*	Paren slår tärningarna och skriver orden vid stationerna på Sagans väg.
Vägen och berget *20–50 min*	Paret skriver eller ritar vid varje station och färgar lågorna på Spänningsberget. Du sitter med två eller tre par, och från pass 16 börjar du med de par som Parets väg pekar ut.
Två par berättar *50–60 min*	Två par berättar sin saga för gruppen.

Bokpasset

Bokpasset kommer i pass 24–30, och boksläppet i pass 30 står på sidan för vecka 10. I bokpassen blir sagorna en bok. Paren rättar, skriver rent och ritar, och sist har ni boksläpp.

Del	Så gör du
Förberedelse *Före passet*	Lägg fram parens sagor, Bokens sida och färgpennorna.
Sagostarten *0–5 min*	En elev slår tärningarna, och gruppen berättar en saga utan skyltarna.
Uppgiften *5–15 min*	Du visar dagens uppgift i din egen saga.
Paren arbetar *15–50 min*	Paren gör uppgiften, och du sitter med ett par i taget.
Ett par läser *50–60 min*	Ett par läser en sida för gruppen.

För hand eller på dator

Paret skriver hela sagan på samma sätt, för hand eller på dator. I fyra steg skriver paren för hand, också när gruppen går i åk 4–6. I sex steg kan ett par skriva på dator om båda skriver minst lika fort på tangentbordet som för hand. Det prövar ni genom att båda skriver samma mening för hand och på datorn. Behöver en

elev dator eller diktering som anpassning, också i fyra steg, bestämmer du det före kursen. Då skriver hela paret på dator, och eleven ska ha övat på verktyget.

Delen	För hand	På dator
Där sagan står	På bladen Sagans väg och Vår saga, som det står under Kursens material.	Paret skriver i ett delat dokument med stationerna som rubriker. Bladet Sagans väg ligger bredvid datorn, och där sätter paret bockarna.
Rollerna	Skrivaren har pennan, och efter varje mening byter paret kort.	Paret har en dator. Efter varje mening tar den nya Skrivaren över tangentbordet, och Berättaren pekar på bladet och rör inte tangenterna.
Stavningen	Skrivaren skriver det hen hör, och ni rättar i bokpassen.	Stavningskontrollen är av i skrivpassen och på i bokpassen. Den missar ungefär vart tredje fel och har svårt med sammansatta ord, så ni läser igenom texten själva också.
Båda läser	Båda läser meningen tillsammans.	Båda läser meningen på skärmen. Kan en elev inte läsa texten än, låter paret datorn läsa upp meningen.
Att diktera	Kamraten eller du skriver det eleven säger, och sedan läser eleven texten och följer med fingret.	Båda har övat på att diktera. Skrivaren säger meningen igen till datorn, med headset längst bort i rummet. Högst två par dikterar samtidigt, och paret rättar ord som datorn hörde fel.
Draget och nya meningar	Paret drar ett blyertsstreck under meningen med draget. En ny mening skriver paret på en lapp och sätter lappen där meningen ska stå.	Paret stryker under meningen med draget genom att trycka Ctrl + U. Vill paret lägga till en mening, skriver de den där den ska stå, i en annan färg.
Till boken	Paret skriver rent på Bokens sida.	Paret tar bort sagans första bokstav, skriver ut texten för varje station och klistrar den på Bokens sida. Sedan skriver de bokstaven stort för hand i den lilla rutan och ritar bilden.

> På en Chromebook läser Textuppläsning upp markerad text, och den finns under Inställningar > Tillgänglighet. I Word gör knappen Läs upp på fliken Granska samma sak. Google Dokuments uppläsning kan bara engelska. Eleven dikterar med Röstinmatning under Verktyg i Google Dokument, med knappen Diktera på fliken Start i Word eller med Diktering på en Chromebook. I Word stänger du av stavningskontrollen under Arkiv > Alternativ > Språkkontroll. Visar skolans Google Dokument röda streck under svenska ord, stänger du av dem under Verktyg > Stavning och grammatik. När du delar dokumentet i Classroom väljer du ”Eleverna kan redigera filen”.

Exempel: så går ett pass till

> **Gruppen:**
> *sex elever i åk 4, i tre par, som skriver efter sagans väg i sex steg. Det är pass 20 i vecka 7. Paren skriver klart Det värsta i boksagan. Dagens drag är att sakta ner vid det värsta.*

Liam slår tärningarna och säger orden: en mus, rädda någon, en storm, en myra och en flöjt. Han lägger tärningarna vid skyltarna, gruppen säger orden igen, och sedan berättar gruppen sagan. Liam börjar: *”Det var en gång en mus som ville rädda sin syster.”* Elin står vid Det värsta och säger två meningar: *”Plötsligt blåste stormen så hårt att musen inte kunde gå. Hon försökte krypa, men vinden drog henne bakåt.”* Gruppen frågar: *”Hur ska det gå?”* Sara står vid Lösningen och säger: *”Men då spelade musen på flöjten, och stormen somnade.”*

Alva och Omar läser lappen som läraren skrev efter pass 19: *”Här höll jag andan: prinsessan stod vid berget. Nu undrar jag: hur kommer hon upp?”* Omar säger: *”Hon klättrar, men det går inte.”* Alla tre paren är på Det värsta, och läraren säger att dagens drag är att sakta ner där.

Läraren läser ur Hans och Greta, där Greta står vid ugnen: *”Gretas händer skakade. Ugnen var het. Greta tog ett steg bakåt.”* Läraren frågar vad författaren gör. Noah säger: *”Det är korta meningar.”* Alva säger: *”Hon gör en sak i taget.”* Gruppen känner igen draget att sakta ner vid det värsta. Det står redan på väggen. Sedan skriver läraren nästa station i sin egen saga på blädderblocket och tänker högt: *”Jag skriver: Trollet kom. Nej, jag tar det steg för steg. Bron knakade. En grön hand tog tag i räcket.”* Varje par säger en mening med draget om sin egen station.

Paren skriver. Alva och Omar skrev Det värsta redan i pass 17, när scenen frös där. Nu bygger de ut stationen, och vid den sitter lappen där Liam föreslog stenarna. Läraren säger: *”Skriv den meningen först.”* Omar är Berättaren och säger: *”Prinsessan klättrade, men stenarna rasade.”* Alva säger meningen igen och skriver, och de läser den tillsammans. Sedan byter de kort, och Alva berättar: *”Hon försökte igen, men då kom draken.”* Elin och Noah är oense om vad som ska göra det ännu värre. De slår tärning 4 och får en storm. Läraren går ett varv och frågar Sara och Liam: *”Vad gör hjälten först? Och vad händer då?”* De lägger till ett försök som misslyckas.

Vid minut 46 spelar paren varandras sagor. Elin läser det hon och Noah har skrivit, och Alva och Omar spelar bara det som står. Vid Det värsta står Omar stilla och säger *”Stopp!”* Elin och Noah skriver en mening där: *”Prinsen höll sig fast i en gren medan stormen ven.”* Efteråt skriver läraren på Parets väg för varje par. Alva tog pennan en gång när det var Omars tur, och Omar skriver först nästa pass.

När paret fastnar

Ett par kan fastna på tre sätt: stationen är tom, paret har ingen idé, eller paret är oense. Börja med det minsta stödet. Skrivstrategier är ett A4 på kursens sida att ha i handen när paren skriver.

Skrivstrategier: niclasfohlin.se/skrivstrategier

> **Fråga alltid först:**
> Läs för mig det ni har skrivit. Var på vägen är ni?
> Vad önskar sig hjälten?

En stödtrappa att gå uppför i stunden. Ge inte nästa steg förrän de har prövat det föregående:

1. Peka på stationen på bladet och läs frågan högt.
2. Låt paret slå tärningen för stationen och välja om de tar den nya idén eller behåller den gamla. Tabellen Berättartärningarna visar vilken tärning som hör till stationen. Har paret ingen idé alls, låt dem låna stationen från en modellsaga och sätta in sin egen hjälte.
3. Låt Berättaren berätta stationen högt, en mening i taget, och Skrivaren säga varje mening igen.
4. Låt paret spela stationen: den ena är hjälten och den andra det som står i vägen. Sedan skriver paret det de sa.
5. Ge paret två startord att välja mellan vid stationen, till exempel ”Plötsligt” eller ”Då hördes” vid Det värsta.
6. Skriv meningen eleven säger, som sekreterare, och låt eleven läsa tillbaka. Sedan tar paret pennan igen.

Pennan stannar hos paret.

När en elev behöver något mer

De flesta elever får det stöd de behöver i paret och genom rollerna. Här står vad du gör för enskilda elever.

Eleven	Så gör du
Ljudar inte ihop ord än	Som Skrivare skriver eleven det hen kan, som startordet eller den första bokstaven, och kamraten eller du skriver resten. Eleven läser meningen med fingret under orden. Sätt inte två sådana elever i samma par.
Skriver långsamt	Som Skrivare skriver eleven början av meningen, och kamraten skriver resten medan eleven säger den. Det räknas som elevens tur. I renskriften skriver eleven den första meningen på sidan, och kamraten eller du skriver resten.
Ny i svenskan	Eleven får höra dagens modellsaga och orden på tärningarna före passet, gärna med studiehandledaren, som också kan lyssna när eleven berättar på sitt starkaste språk. I paret berättar eleven på svenska med stöd av bladets bilder.
Har en språkstörning	Eleven har bladets bilder och tärningarna framme när hen berättar. Kamraten ställer kortets frågor en i taget och ritar svaret på en lapp vid stationen. När de byter, lyssnar eleven efter svaren på lapparna.
Har svårt att vänta	Eleven får en uppgift i varje del, som att slå tärningen, hålla kortet eller peka på stationen. I sagoteatern håller eleven lådan, säger *”Frys!”* eller spelar hjälparen åt ett annat par.
Vill inte spela	Eleven berättar och visar bilderna på bladet, eller så spelar kamraten. Vill eleven inte läsa vid boksläppet, läser kamraten eller du, medan paret visar bilderna.
Kamraten är borta	Eleven skriver stationen ensam och säger varje mening högt innan hen skriver den. Nästa pass läser paret tillsammans det som eleven skrev. I ett berättarpass berättar eleven sagan för lyssnarparet och spelar upp den tillsammans med dem.

> Kan en elev inte läsa frågorna på kortet, berättar hen först. Efter bytet pekar hen på stationens bild och frågar: ”Vad händer här?” Eller så läser du frågan. Dator och diktering står i tabellen För hand eller på dator.

Lärarens roll: hålla i vägen, inte i pennan

Du håller i vägen så att sagorna hänger ihop och paren blir klara. Du visar ett drag i taget och skriver själv inför gruppen. Men sagan är parets. Bestämmer du vad hjälten gör, är sagan inte längre parets.

GÖR SÅ HÄR	UNDVIK
Skriv inför gruppen och tänk högt om dina val.	Att skriva åt paret när det går för långsamt.
Låt varje elev lämna ett förslag innan gruppen skriver.	Att rätta stavningen under skrivandet.
Låt paret berätta och spela sagan innan de skriver den.	Att berömma med ”Bra!” utan att säga vad du såg.
Svara som läsare, till exempel ”Jag blev rädd när stenarna rasade”.	Att låta en elev i paret skriva allt.
Rätta stavningen tillsammans med paret inför boken.	Att låta paret skriva att hjälparen eller en ny figur löser problemet.

Var hittar du sagorna?

Under Kursens material finns två modellsagor för varje version, återberättade folksagor som följer sagans väg. Vid vecka 1, 2 och 4 står Två texter, nyskrivna par där bara en sak skiljer och den andra sagan följer vägen. Läs fler folksagor högt och pröva dem mot vägen. Rödluvan och sagan om Guldlock och de tre björnarna är bra att pröva just för att de inte följer vägen. Vem löser problemet i Rödluvan, och vad önskar Guldlock? Gruppens saga, din egen saga och parens sagor blir sedan nya modellsagor.

En saga är en bra modellsaga när den uppfyller tre krav:

Hjälten önskar något	Problemet växer	Hjälten löser det själv
Önskan syns tidigt och sagan handlar om den	Det blir gärna värre tre gånger, som i folksagorna	Hjälparen ger något, men hjälten gör det svåra

Modellsagornas väg

I tabellen ser du var stationerna står i varje modellsaga. Frågan till gruppen, svaret och orden du förklarar står vid sagan under Kursens material. Läs dem kvällen före läspasset.

Sagan	Vägen
Bockarna Bruse	Fyra steg, saga 1. Hjälten: tre bockar som vill upp på berget. Problemet: trollet under bron hotar den lilla och den mellersta. Lösningen: den stora bocken stångar trollet ner i forsen. Landningen: bockarna äter sig runda.
De tre små grisarna	Fyra steg, saga 2. Hjälten: tre grisar som vill ha ett hus som står emot vargen. Problemet: vargen blåser omkull två hus. Lösningen: ett hus av sten och en gryta under skorstenen. Landningen: vargen kommer aldrig tillbaka.
Hans och Greta	Sex steg, saga 1. Hjälten: syskonen vill aldrig mer vara hungriga. Problemet: de går vilse. Hjälparen: ugglans råd. Det värsta: häxan låser in Hans och eldar i ugnen. Lösningen: Greta lurar in häxan. Landningen: aldrig mer hungriga.
Jack och bönstjälken	Sex steg, saga 2. Hjälten: Jack vill att mamma slipper oroa sig. Problemet: han byter kon mot bönor. Hjälparen: jättens fru ger råd. Det värsta: jätten klättrar efter honom. Lösningen: Jack hugger av stjälken. Landningen: mamma slipper oroa sig.
Räven som ville flyga	Sex steg, högläsningen. Hjälten: Rasmus vill flyga som gässen. Problemet: rävar har inga vingar. Hjälparen: en gås ger en fjäder. Det värsta: två hopp, och han fastnar i en gran. Lösningen: fjädern mot vinden. Landningen: han flyger med gässen.

Läsarna i olika skolformer

Varje par skriver till ett barn som är yngre än eleverna.

Skolan	Läsarna	Reserv
F–3, F–6 och F–9, gruppen i åk 1–3	Förskoleklassen	Förskolan i närheten
F–6 och F–9, gruppen i åk 4–6	Förskoleklassen eller åk 1	Fritids en eftermiddag
4–6 och 4–9	Femåringarna på närmaste förskola, med pedagog, hos er eller där	Inspelningar: gruppen filmar sagoteatern, och paren spelar in frågorna och boksagan. Barnens svar kommer som teckningar.

Följ upp effekten

Sagokollen visar om eleven bygger en saga med vägens stationer utan att vägen ligger framme. Låt eleven göra samma uppgift före kursen och sist i kursen, lika länge och på samma sätt men med en ny bild av samma slag. I fyra steg berättar eleven, och du spelar in och skriver ner berättelsen efteråt. På Parets väg skriver du det du ser hos varje par, och raderna på Det här tar vi med oss visar vad paret tar med sig. Boken visar vad paren kan. Efter kursen berättar du för klassläraren vilka stationer och drag varje elev använde själv i Sagokollen sist i kursen. Har eleven i Sagokollen sist i kursen fått 2 i Hjälten löser, minst 1 i varje kolumn och mer än 1 i Meningar emellan, avslutar du insatsen. Har ingen av elevens siffror blivit högre än före kursen, tar du upp det med elevhälsan och ser efter om eleven först behöver öva att berätta muntligt med bilder. Annars får eleven en period till på tre veckor och gör vecka 5–7 igen i par med en elev som också behöver det. Är bara ett par med, är du deras lyssnarpar. Efter de tre veckorna gör eleven Sagokollen igen med en ny bild. När eleven då samma gräns som sist i kursen, avslutar du insatsen. Annars tar du upp det med elevhälsan.

I fyra steg: Sagokollen före kursen	Sagokollen är ditt protokoll före kursen och sist i kursen. Sagans väg ligger inte framme. Välj en bild som väcker en fråga, till exempel ett barn med en stor gammal nyckel. I fyra steg berättar eleven en saga om bilden för dig i omkring fem minuter. Du spelar in med skolans surfplatta eller dator och skriver ner berättelsen ordagrant efteråt. Den räknar du som en skriven saga. Utöver tiden med eleven tar det omkring 20 minuter per elev att skriva ner den. Skriv en siffra i varje kolumn: 2 när det kolumnen frågar efter finns i sagan och är utvecklat, 1 när det finns och 0 när det saknas. I kolumnen Hjälte och önskan är det utvecklat när önskan kommer tidigt och sagan handlar om den, i Problemet när det står i vägen för önskan, i Försök och hjälp när ett försök går fel, i Hjälten löser när hjälten löser problemet själv med det hen har med sig eller kan, och i Landningen när slutet knyter an till önskan. I kolumnen Meningar emellan skriver du hur många meningar som står mellan problemet och lösningen.
I sex steg: Sagokollen före kursen	Sagokollen är ditt protokoll före kursen och sist i kursen. Sagans väg ligger inte framme. Välj en bild som väcker en fråga, till exempel ett barn med en stor gammal nyckel. I sex steg skriver eleven en saga om bilden i 15 minuter. Är det mycket tungt för en elev att skriva, berättar hen för dig i stället. Skriv B efter namnet när eleven berättar och S när eleven skriver. Skriv en siffra i varje kolumn: 2 när det kolumnen frågar efter finns i sagan och är utvecklat, 1 när det finns och 0 när det saknas. I kolumnen Hjälte och önskan är det utvecklat när önskan kommer tidigt och sagan handlar om den, i Problemet när det står i vägen för önskan, i Försök och hjälp när det blir värre för varje försök och en hjälpare ger hjälten något, i Hjälten löser när hjälten själv löser problemet med det hen har fått, och i Landningen när slutet knyter an till önskan. I kolumnen Meningar emellan skriver du hur många meningar som står mellan problemet och lösningen.
Parets väg	Parets väg visar det paret lade till, om det kom med och parets drag. Efter varje pass skriver du vilken station paret är på, vem som skrev och vad paret behöver nästa pass.
I fyra steg: Sagokollen sist i kursen	Sist i kursen täcker du den förstorade vägen och Sagornas ord på väggen, och eleven gör Sagokollen likadant med en ny bild av samma slag, till exempel samma barn med en gammal karta. Skriv en siffra i varje kolumn: 2 när det kolumnen frågar efter finns i sagan och är utvecklat, 1 när det finns och 0 när det saknas. Utvecklat betyder detsamma som före kursen. I kolumnen Meningar emellan skriver du hur många meningar som står mellan problemet och lösningen. I fyra steg jämför du elevens två sagor efter passet.

I sex steg: Sagokollen sist i kursen	Sist i kursen täcker du den förstorade vägen och Sagornas ord på väggen, och eleven gör Sagokollen likadant med en ny bild av samma slag, till exempel samma barn med en gammal karta. Skriv en siffra i varje kolumn: 2 när det kolumnen frågar efter finns i sagan och är utvecklat, 1 när det finns och 0 när det saknas. Utvecklat betyder detsamma som före kursen. I kolumnen Meningar emellan skriver du hur många meningar som står mellan problemet och lösningen. I sex steg läser eleven i pass 27 sin första saga i Sagokollen och säger vad den nya har som den första saknar.
Parets väg: boken	Listan visar vilka par som inte är klara innan du binder böckerna i pass 29. Sitt först med det par som har flest steg kvar.

Mål: vad eleven ska kunna göra efter kursen

Det övergripande målet är att eleven ska kunna skriva en saga efter sagans väg, där hjälten själv löser problemet.

Eleven ska göra det här oftare än före kursen:

☐ Berätta och spela upp en saga efter sagans väg, och bygga ut den muntligt	☐ Ge hjälten en önskan som sagan handlar om
☐ Låta ett problem stå i vägen för önskan, i fyra steg med ett försök som går fel och i sex steg med minst två försök så att problemet växer	☐ Låta hjälten lösa problemet själv, med det hen kan eller har fått
☐ Knyta ihop slutet med önskan	☐ Använda skrivdrag från väggen i sin egen saga, som att visa en känsla genom det kroppen gör eller skriva en replik
☐ Säga meningen, skriva den och läsa den tillsammans med en kamrat, och byta roll efter varje mening	☐ Läsa sin saga station för station och säga vad som finns och vad som saknas
☐ Ge respons som läsare genom att ställa en fråga eller säga var det blev spännande	

Checklista inför kursen

- ☐ Bett om ett yngre barn till varje par.
- ☐ Bokat pass 3, pass 22 och boksläppet.
- ☐ Frågat hemmen om namn och bilder i boken.
- ☐ Gjort Sagokollen veckan före.
- ☐ Skrivit ut vägskyltarna och tagit fram låda, block och rep, allt i två satser med fem eller sex par.
- ☐ Gjort berättartärningarna före pass 4.

Kort om grunden

Att undervisa explicit om berättelsens delar, som en strategi eleverna kan använda när de skriver, hör till det som har bäst belägg i forskningen om skrivundervisning, också för elever med inlärningssvårigheter (Graham m.fl., 2012; Graham och Harris, 2005; Graham och Perin, 2007; Gillespie och Graham, 2014). Sagans väg är en sådan strategi, och den sätter hjältens önskan först och försök före lösningen, eftersom eleverna i sina sagor ofta räknar upp händelser eller löser problemet direkt (Thorsten, 2019). Elever som först berättar muntligt skriver sedan bättre berättelser, och när barn spelar upp berättelser blir berättelserna bättre uppbyggda och barnen bättre på att förstå dem (Spencer och Petersen, 2018; Lee och Enciso, 2017; Nicolopoulou m.fl., 2015). Kursen följer genrepedagogikens cirkelmodell, men eleverna skriver i par och för riktiga läsare, som i Skriv! (Fohlin och Wilson, 2027). I åk 6 och hos 10–11-åringar förbättrade sig elever som skrev i par med var sin roll mer än de som skrev ensamma (Montanero m.fl., 2025; Yarrow och Topping, 2001). Innan gruppen skriver tillsammans kommer varje elev med ett förslag, eftersom gemensamt skrivande inte gav någon effekt i en studie i åk 4–6, där de säkraste eleverna kan ha tagit över formuleringarna (Hermansson m.fl., 2019).

Bygger på Graham, McKeown, Kiuhara och Harris (2012), Graham och Harris (2005), Graham och Perin (2007), Gillespie och Graham (2014), Thorsten (2019), Spencer och Petersen (2018), Lee och Enciso (2017), Nicolopoulou m.fl. (2015), Montanero m.fl. (2025), Yarrow och Topping (2001), Hermansson m.fl. (2019) och Fohlin och Wilson, Skriv! (utkommer 2027).

Bilderna i filmerna och figurerna På bordet: Fluent Emoji, © Microsoft Corporation, MIT-licens.

Materialet, planeringsmallarna och lathunden hör inte till den här filen. De står på niclasfohlin.se/stodundervisning/skrivkurs-sagoboken och i filen Allt om metoden.